

נושא מרכז – תש"ף

ערבות הדדית

אוגדן פעילויות ראשוני

"כי כולנו, כן כולנו רקמה אנושית אחת חיה" (מוטי המר)

אנשי חינוך יקרים,

מאז ומעולם, עמדה הערבות ההדדית בבסיס קיומה של החברה בישראל. גמילות חסד, צדקה ועזרה הדדית היו אבני היסוד שבזכותן שרד העם לאורך ההיסטוריה.

עם כינונה של מדינת ישראל, התגלה כי גם במדינה ריבונית, חזקה ומתפתחת, יש לערבות ההדדית תפקיד חשוב ויסודי. קיבוץ הגלויות הביא בכנפיו מסורות ומנהגים שונים ואתגר את היכולת של החברה הישראלית לשמור על לכידות על אף גווייה ושבטיות השונים. התברר כי הגיוון מאיר את הערבות ההדדית באור יקרות.

הנושא השנתי של מערכת החינוך לשנת תש"פ מזמן לנו התבוננות מעמיקה להכרת האחר ולהעמקת הערבות והשיתוף. מנכ"ל משרד החינוך בחר במינהל חברה ונוער להובלת הנושא לאורך השנה. עם מינהלי המשרד ועם המחוזות, נעמיק את הלימוד, נגשים וניישם.

אני מאחל לכולנו שנה של לימוד ושל חיבור, שנה של עשייה ושל העמקת הקשר, שנה שבה יתקיים בנו מאמרם של חז"ל: "כל ישראל ערבים זה בזה".

שנה טובה, שנת ערבות הדדית,

חגי גרוס

מנהל מינהל חברה ונוער

**חיזוק הערבות ההדדית
ותחושת השייכות והחוסן
בכלל חלקי החברה הישראלית**

מהמקורות

3

יהדות

"שכל ישראל נקראו נפש אחת... ואם חטא אחד מהם-כולם ערבים זה בזה. למה הדבר דומה? לבני אדם שהיו באין בספינה, נטל אחד מקדח והתחיל קודח תחתיו. אמרו לו: שוטה! אתה קודח תחתך, והמים נכנסין וכולן אבודין!" (מדרש ויקרא רבה ד, ו)

"מפני שישראל ערבים זה לזה, לכך כשצער בא על אחד - חייבים כולם להצטער ולהתפלל" (ספר חסידים תשנג)

"אם אין אני לי, מי לי? וכשאני לעצמי, מה אני? ואם לא עכשיו, אימתי?" (אבות א, יג)

"לא תעמד על דם רעך... (ויקרא י"ט, ט"ז) מניין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לסטים באין עליו שהוא חייב להצילו? תלמוד לומר - לא תעמוד על דם רעך" (סנהדרין עג ע"א)

כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ידך לאחריך לעניך ולאבייך בארץך.
(דברים ט"ו, י"א)

מהמקורות

4

נצרות

"כן אנחנו הרבים גוף אחד במשיח, וכל אחד ואחד אבר לחברו" (הברית החדשה, האגרת אל הרומיים יב, ה)

איסלם

"...המעשים הטובים הם נחלת המאמין באלוהים וביום האחרון ובמלאכים ובספר הנביאים, והמעניק מרכשו על אף היותו אהוב עליו, לקרובי המשפחה והיתומים והנזקקים ולהלך בדרכים ולקבצן, ולשחרור עבדים; והמקיימים את התפילה והנותנים צדקה... כל אלה, אמת בפיהם והם היראים"

(הקוראן, סורת אל-בקרה, איה 177)

"וכספי הצדקה נועדו רק לעניים ולנזקקים ולמופקדים עליהם, ולאשר יש לקרב את לבו (לאסלאם), ולשחרור עבדים, ולכורעים תחת נטל חובות, ולמען אלוהים, ולהלך בדרכים. כל ציווה אלוהים, ואלוהים יודע וחכם" (הקוראן, סורה 9, פסוק 60)

דרוזים

אחד מיסודות הדת הדרוזית זה **حفظ الاخوان** חפד אלאכוואן - לשמור על האחים. המושג **حفظ الاخوان** מתייחס למעגלים שונים: 1. אחריות ומחויבות לאחייך הביולוגי 2. לבן עמך 3. לאחייך האנושי בכל מקום (שיח' קאסם בדר)

ערבות הדדית – מהי?

5

- ערבות הדדית היא פעולת תמיכה או עזרה המתבצעת בין שני גורמים, כאשר האחד עוזר לשני.
- הערבות ההדדית יכולה להתרחש בין יחידים או בקבוצה.
- הערבות ההדדית באה לידי ביטוי במעגלי שייכות שונים.
- הערבות ההדדית נבחנת ביחס לחלשים בחברה: לזקנים, לחולים, לעניים ולנזקקים מסוגים שונים.

- ערבות הדדית היא ערובה לחוסנה של החברה.
- תחושה של ערבות הדדית מגבירה שייכות ומצמצמת ניכור.
- ערבות הדדית וסולידריות חברתית תורמת לצמצום אלימות.

ומה לדעתכם
ערבות הדדית?

אחד בשביל כולם, כולם בשביל אחד

6

פעילות זו עוסקת בערבות ההדדית של הכיתה כקבוצה חברתית.

בבסיס מערך השיעור קיימת ההבנה כי קיימים מצבים שונים של יחסי גומלין בקבוצות ורשתות חברתיות, ואולם המצב האידיאלי ביותר הוא זה שבו כל אחד מהפרטים בקבוצה מוצא את מקומו – תורם לקבוצה ונתרם ממנה בהתאם לצרכיו ויכולותיו.

פעילות

מתי בפעם האחרונה עשית משהו בשביל מישהו?

7

פעילות זו עוסקת בערבות ההדדית של הכיתה כקבוצה חברתית.

מטרות הפעילות

- להעלות למודעות המשתתפים את הנורמות החברתיות המקובלות בכיתה שלהם.
- להביא את המשתתפים להציע יוזמות למעורבות חברתית בכיתה.

פעילות

"לא תעמוד על דם רעך"

8

פעילות זו עוסקת בנושא של הצלת נפשות על רקע של סיכון חיים.

פעילות

ערבות הדדית – בין איחוד להצלה

8

פעילות זו עוסקת בערבות הדדית עם דגש על הצלת חיים
הפעילות מביאה לידי ביטוי גוונים שונים בחברה הישראלית ונקודות השקה
יוצאות דופן בין הקבוצות השונות.

פעילות

שוויון הזדמנויות

9

פעילות זו עוסקת בחיזוק המודעות לחשיבותו של עקרון שוויון ההזדמנויות.

כיצד נטפח רגישות למצבים של פגיעה בעקרון שוויון הזדמנויות ונעודד את בני הנוער לעשייה המקדמת שוויון הזדמנויות בחברה.

פעילות

"אחים מעבר לים"

9

פעילויות מתוקשבות בחסות אגף התפוצות במשרד החינוך.
הקישור המצורף מוביל למספר פעילויות וסרטונים המסייעים בידי המנחה
להעמיק בנושא יהדות התפוצות.

פעילות